

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De Peccato Philosphico ut sic.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

solum Terminus illius est infinitus. Vide infu-
per immediate ante allatam disparitatem.

Continuatur Solutio.

Decurro hic aliqua argumenta quæ forma-
vit specialius Hamoldus lib. 4. a num. 13. Hinc

OBJICIT 1. Non omnia peccata æqualiter
avertunt à Deo. Ergo non omnia habent æqua-
litatem in Ratione offensæ, quam tamen debe-
rent habere, si sunt infinita in genere offensæ.

RESPONDETUR. Omnia peccata æquali-
ter avertunt, quo ad taxam quam accipiunt à
dignitate infinita adeoque omnia sunt æqualia,
sed non æqualiter avertunt, secundum facilio-
rem vel difficiliorem ad Deum regressum, un-
de & infideli difficilius est regressus ad Deum
quam Christiano.

INSTAT cum Palavicino. Quòd ex duobus
inæqualiter Philosophicè peccantibus, ille qui
gravius peccat, voluntariè incurrit gravio-
rem indignationem Dei, quando autem malitia pec-
cati Philosophica est in uno gravior, tunc à Deo
magis prohibetur, & Deus propter illud magis
irascitur.

RESPONDETUR. In nostris principiis per
peccatum Philosophicum gravius, non incurritur
gravior indignatio Dei, nisi secundum radi-
calem exigentiam. Sed quicquid sit de hoc di-
cipote, quòd quanto magis malitia Philoso-
phica peccati est gravior, tunc à Deo magis pro-
hibetur, hoc est pluribus titulis, sed non magis
prohibetur quasi Rationem offensæ plus vel
minus taxare possit, dignitas offensi.

OBJICIT 2. Dignitas Personæ offensæ non
auget gravitatem offensæ secundum ipsam sub-
stantiam suæ dignitatis præcisè sed eatenus qua-
tenus existit intentionaliter in mente ipsius of-
fendentis; Atqui hæc cognitio est valde imper-
fecta, representansque bonum infinitum per
modum finiti. Ergo illa dignitas non auget
malitiam peccati ut fiat infinita simpliciter.

RESPONDETUR. Concedendo totum se-
cundum quod termini sonant, cum per nos pec-
catum in ratione malitiæ non sit infinitum. Spe-
ctando autem vim medii termini, ad hoc jam est
supra responsum, dictumque quod ipsa cognitio,
non sit taxativum, sed applicatio taxativi con-
sequenter si taxativum sit infinitum, reddetur
offensa infinita, & sicut cognitio Christi, elicit
ab ejus humana natura, est finita, neque tamen
finitudo ejus obstat quominus sit infinitæ di-
gnitatis, ita nec in præsentì obstat.

OBJICIT 3. Ex Pallav. Nullum malum pot-
est esse infinitum. Ergo nec peccatum Ante-
cedens probatur, quia illud malum vel esse ne-
cessarium ergo non malum, quia omne necessa-
rium est bonum. Non contingens, quia Deus
illud cognosceret, adeoque liberè abstineret ab
eo impediendo, sed impossibile est ut voluntas
non efficaciter oderit ac repudiet malum infini-

tum cognitum ut tale, sicut impossibile est ut
non amet & velit Bonum infinitum cognitum
& tale. Ergo malum infinitum contingens est,
impossibile.

RESPONDETUR. An convertantur secum
necessarium & bonum disputabile esset, certe
enim Chymæra est necessario mala neque tamen
Chymæra est bona, sed hoc manu missò. Dici
potest: peccatum esse malum contingens, sed
de se quidem essentialiter malum, contingen-
ter tamen existens: infinitudo autem malitiæ
illius, hoc solum infert, quòd non possit non de-
testari illud Deus, & non possit quantum est ex
illo velle illud, licet ad servandam indemnem
libertatem illud permittat. Instantia de Bono
infinito hoc solum evincit quod sicut non potest
non amari Bonum infinitum ita non possit odio
non haberi illa offensæ, licet carentia amoris il-
lius Boni infiniti non possit haberi eo quod illud
Bonum sit ipse Deus, qui ne se amet Rationes
non potest habere cum possit habere Rationes
ut peccatum permittat. Quod autem adfert à
peccato privari nos bono aliquo finito hoc jam
est supra solutum, & tantum probat peccatum
in genere malitiæ, non esse infinitum.

ADDO. In peccato sunt duo illius Entitas,
Malitia &c. & tales formalitates sunt in pecca-
to finitæ imperfectionis, nec impeditivæ quo-
minus à Deo permittantur, aut ne ad illa Deus
cum creatura concurrat. Hoc autem quod fa-
cit infinitudinem, est ipsa excellentia Dei ag-
gravans, nec contra illam procedit argumen-
tum factum, cum importet Excellentiam divi-
nam. Sed posito etiam quod ipsa malitia pec-
cati & Entitas esset infinita, quia tamen esset
infinita infinitudine extrinseca, ex alia parte si
Deus non posset permittere peccatum, quia
spoliaretur Deus Omni-concurritate, quæ est
reducibilis ad Omnipotentiam, & est quid infi-
nitum intrinsecè, ideo adhuc debet Deus posse
permittere illam infinitudinem peccati Deus,
quæ est infinitudo extrinseca.

QUÆSTIO III.

De Peccato Philosophico ut sic.

Traçatur in tertia parte hoc Argumentum, Pec-
catum, quod non habet rationem offensæ infi-
nitæ, potest compensari per creaturam elevatam; sed
peccatum factum, sine advertentiâ ad Deum, non
habet rationem offensæ infinitæ. Ergo pro illo satis-
feri poterit à creatura elevata. Major spectat ad
tertiâ partem. Minor hic discutietur, quod ut fiat.

PRÆMITTO I. Quid sit peccatum Philosophi-
cum? Peccatum Philosophicum circumscri-
bendo conformiter ad dicta supra; erit defectus
ratione dissonantia ad practicum Conscientiæ dicta-
men, respicientis præcisè ordinem Naturæ. Non u-
tor hoc termino, quòd peccatum Philosophi-
cum respiciat aliquid Non creatum. Quia si quis
pec-

peccaret advertens se amissurum gratiam Dei, haberet pro non peccando motivum creatum, peccaretque contra illud, & tamen peccaret peccato Theologico. Non usurpo terminum quod peccatum Philosophicum respiciat *motivum naturale*: quia si quis peccaret habendo demonstrationem naturalem de bonitate divina, peccaret contra motivum naturale, & nihilominus committeret peccatum Theologicum non philosophicum. Commodius ergo ponetur terminus, quod respiciat ordinem naturæ, prout illa condistinguitur Deo.

PRÆMITTO 2. *In qua suppositione possit committi peccatum philosophicum?* ima est, quando aliquis putaret invincibiliter, hic & nunc non esse Deum. 2da. Quando noscens esse Deum, putaret illum hic & nunc non offendi.

PRÆMITTO 3. *In duplici sensu maxime agitari præsentem Questionem. Inprimis: An possit committi peccatum sine ulla advertentia ad Deum?* Secundò: *Posico quòd fiat tale peccatum, eritne adhuc illud offensa divina?* ut hoc decidatur. Sit

DIFFICULTAS I.

Potestne committi aliqua actio graviter mala, sine ulla Dei memoria?

DICENDUM *Possè.* Est conclusio contra Antonium Perez.

PROBATUR 1. Quia id non implicat Contradictionem.

PROBATUR 2. Possibile est dari verum Atheum: quæ enim in hoc implicantia? cum defacto illius meminerit Scriptura: *Dixit impius in corde suo, non est Deus?* Et certè potest ita esse aliquis dispositus, ut nunquam se subdat instinctui ad inquirendum, an sit Deus? evenireque casus potest, ut differat ipse Deus ex altis consiliis suis in aliud tempus, immisionem cogitationis dese. Quo posito, sic arguitur. Atheus manens Atheus, vel potest committere aliquam rem graviter dissonam naturæ intellectuali, vel non potest? Si non potest; cur non? præcipuè cum Atheus supponatur esse liber, supponatur magis tentatus, supponatur minus habens de auxiliis efficacibus, si autem potest committere aliquam rem graviter dissonam naturæ intellectuali: vel relucebit illi tunc Deus, vel non relucebit? Si relucebit, ergo non supponitur esse Atheus contra quàm supponatur. Si non relucebit, ergo committet malitiam gravem sine advertentia ad Deum. Et sicut quando nos Christiani, cum confusa ad Deum advertentia peccamus, non dicimur per hoc peccare tanquam Athei; ita et si haberet ille Atheus saltem confusam advertentiam ad offensam Dei, verè non esset Atheus.

RESPONDET Perez. Quod Atheistæ negent Deum, quatenus hoc nomen significat expressè Gubernatorem mundi; sed non negare Deum in ratione finis.

CONTRA. Quia non repugnat etiam sub hac formalitate negari Deum, valebitq; argumentum in tali suppositione; imò fortassis talis non esset jam Atheus, sed errans circa Deitatem: Atheus enim debet definitivè negare Deitatem, seu esse Dei; quod jam in suppositione Perez non fieret.

PROBATUR 3. Tum quia potest benè intelligi dissonantia ad naturam intellectualem non cointelligendo Deitatem: ea enim sola postulant cointelligi & commemorari, quæ se habent relativè: sed gravis dissonantia ad naturam intellectualem non est relativa ad Deum; ergo potest intelligi sine advertentia ad Deum. Hoc probatur Inductione. Potest enim intelligi unum, quin intelligantur duo; & tamen non potest intelligi par, quin intelligantur duo: par enim omne, est relativè ad aliud. Potest intelligi Petrus quin intelligatur Paulus, & tamen non potest intelligi Petrus pater, sine filio Paulov.g. quia hæc sunt relativa. Quod ipsum in hoc fundatur: quia petens simul cointelligi; & esset absolutum, ut supponitur; & non esset, quia notitia illius germana accommodansq; se conditioni objecti, non stare in se, sed ad aliud se haberet: ergo & ipsum objectum esset tale: utpote cui se accommodat notitia.

MINOR principalis probatur. Quia non potest ostendi in quo sit ista relatio, si præcisè sumatur dissonantia ad naturam intellectualem: & quæcunq; ratio ostendet, quòd notitia hominis sit notitia absoluti: eadem ostendet notitiam naturæ intellectualis, esse absolutam. Et certè non est major connexio animalis cum rationali, & tamen potest attendi ad animalitatem, ne confuse quidem attendendo ad rationalitatem. Ergo idem in præsentī dicendum.

Tum quia. Si non posset committi aliqua actio graviter mala sine ulla Dei memoria, vel adhuc daretur ratio communis naturæ intellectualis, quæ sit genus ad naturam intellectualem creatam, & ad divinam, vel non daretur? si non daretur, non posset dici de Deo & creatura; quia vel supponeret pro sola creatura, & sic non posset dici de Deo; vel supponeret pro solo Deo, & sic non posset dici de creatura. Si autem datur ratio naturæ intellectualis communis Deo & creaturæ; quæro, vel habet bona communia utriq; illa natura, vel non habet? Si non habet, quomodo est Ens, cum omne ens deponat sibi bonitatem. Quod si illa natura determinat sibi bona. quæro, illis bonis opponi & privari, vel est bonum, vel malum? Si bonum, verificabuntur duo Contradictoria. Est bonum, esse bonum, non est bonum, esse bonum: siquidem etiam privatio illius boni, bonitatem habet. Si autem opponi illis bonis est malum; quæro, an illis bonis opponendo se, eo ipso se quis opponit bono Dei, quæ tali, vel non opponit? si non opponit; Ergo potest facere malum.

malum sine oppositione ad Deum. Si opponit se bono Dei, quā tali. Ergo bonum naturā intellectuales ut sic, est bonum Dei, quā tale: Ergo non conveniens creaturā: sicut Afeitas quia est bonum Dei quā tale, non convenit creaturis.

Tum quia. Si non potest committi peccatum ratione dissonantiē ad naturam intellectualem, nisi cum confusa memoria Dei, vel illa confusa memoria est talis, qualis est notitia hodie in Mexico fortē nati infantis, cum formo conceptum nati hominis. vel ita confusa est, quo modo confusa est notitia, dum a longē non discernit, Petrusne eat, an Paulus. Non priori modo; quia sequeretur sine ulla Dei memoria fieri peccatum: nihil enim tunc reluceret de Deo, confusioque æquivaleret incognitioni: quia re vera tunc nullam sui speciem expressam haberet Deus. Quod si est confusa memoria Dei secundo modo. contra erit, quia experimur noscēdo naturam intellectualem, nullo modo nos repræsentare ipsū Deum.

Tum quia. Possumus moveri ad amorem bonitatis infinitæ, nullo modo nos tunc movendo amore creaturæ. Ergo poterimus etiam nobis proponere motivum aliquod creatum nihil cogitando de Deo.

OBJICIT 1. Perez & supponit duo principia. Primum. Malum dupliciter accipi. Imo. Tanquam disconveniens subjecto, ut cæcitas oculis. 2. Tanquam subjectum disconvenienter se habens, ut oculus cæcus: Neutrum autem malum concipi à nobis nisi relativē ad subiecti finem. Sic nomine oculi mali intelligimus oculum ineptum ad visionem, qui est oculi finis. Secundum Principium. Per hoc differre malitiam moralem, à reliquis malitiis, quod malitia moralis reddat hominem malum, vel certè minus bonum, quā debeat esse: cætera autem mala non reddunt hominem, malum hominem, sed malum secundum quid, v.g. malum musicum. His positis, format Argumentum. Qui peccat, prævidet jam antequam peccet, peccatum habere malitiam moralem, per quam reddatur ineptus, vel minus aptus ad finem hominis: Ergo antequam peccet homo præcognoscit hunc finem, at solus Deus est hic finis: Ergo.

RESPONDETUR. Negando quod in omni peccato prævideatur in malitia ineptitudo ad finem Theologicum hominis: sed potest prævideri ineptitudo ad finem philosophicum hominis: qui est, consonas naturæ intellectuali facere operationes.

Deinde, ex objecto & pro statu reali finis noster est Deus, sed nego ratione repræsentationis non posse esse alium finem, ut de Epicureis multi senserunt; quod pro fine posuerint delectationes sensuales.

INSTAT IDEM. Qui peccat, cognoscit pec-

catum esse dissonum fini maximo, & præferendo cæteris: at hic finis est Deus.

RESPONSUM. Qui peccat cognoscit peccatum esse dissonum vel fini maximo philosophico vel Theologico, non tamen semper Theologico.

Deinde qui peccat, cognoscit peccatum esse dissonum fini maximo quem cognoscit, sed non fini maximo quem non cognoscit; supponitur autem non cognoscere Deum.

OBJICIT 2. Omne peccatum est offensā Dei, odio enim est Deo impius, & impietas ejus.

RESPONDETUR. Verum id esse de peccato Theologico, sufficitque ut omne peccatum sit offensā Dei, vel materialiter, vel formaliter, non est autem necesse, ut sit semper formaliter offensā.

INSTAT 1. Maxima peccati malitia est ea, quæ est culpabilis, & voluntaria. sed præcipua malitia consistit in offensā Dei: Ergo illa voluntaria est, ac proinde cognita, ut offensā Dei.

RESPONDETUR. Præcipuam malitiam peccati Theologici stare in offensā Dei, sed non peccati philosophici: Unde negatur in omni peccato reperiri maximam malitiam: quia non reperitur in omni, ratio offensæ.

INSTAT 2. Sicut ad bonam gubernationem spectat posse Deum immittere dolorem pro offensā; ita spectat præmonere posse & incutere timorem, at non posset, si actu non immitteret timorem illum, ante quamlibet offensam.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Quia procedit ad negationem potentia à negatione actus; Concedimus autem, posse Deum immittere ante quodlibet peccatum cognitionem de offensā, sed negamus immittere.

INSTAT 3. Quilibet perfectus amor Dei impedit quodlibet peccatum actuale; quia est Dei offensivum; quod non fieret, si quando peccamus non adverteremus; peccatum esse Dei offensam.

RESPONDETUR. Perfectum Dei amorem, si datur, impedire peccatum actuale; sed nego in Atheo quā tali, dari amorem Dei. Vel certè perfectus amor Dei impedit peccatum Theologicum, sed non philosophicum.

OBJICIT 3. & supponit. Duplicem esse cognoscendi modum. Alterum, cum actuali saltem confusa cognitione ad omnia entia & non entia rationesque sempiternas. Alter est sine tali cognitione. Primo modo cognoscimus, quando percipimus formaliter distinctionem unius rei ab alia, v.g. distinctionem Petri à Paulo, seu non Petro, & quia quilibet est vel Petrus vel non Petrus, ergo percipit omnia saltem confuse. Unde bruta non percipiunt distinctiones; quia non possunt percipere omnia. Quod ipsum pluribus exemplificat, dicitque non posse intellectum nostrum comparare bona opposita, nisi attingantur confuse reliqua, adeoque & ipse Deus

Deus. Item quando concipimus effectus accipientes esse à suis causis, necessario concipitur Deus: quia tunc necessario concipitur causa adæquata; & tamen causa adæquata effectus saltem in confuso, involvit Deum. Idem etiam dicendum est, de modo concipiendi propositiones æternæ veritatis: nam qui format has propositiones, necessario concipit aliquid esse verificativum propositionis æternum, quod solus Deus est. Quo posito. Sic arguit. Peccator cognoscit bonum esse amandum, & malum fugiendum: Ergo cognoscit dissonantiam mali à bono: Ergo cognoscit inter omnia bona etiam Deum. Ergo ulterius cum dictæ propositiones sint æternæ veritatis, agnoscit verificativum illarum æternum, hoc est, Deum.

RESPONDETUR. Quod peccator cognoscat distinctionem mali ab omni bono, formando conceptum communem boni, in quo tamen nullo modo resplendant bona particularia singula, sed habent se reliqua planè ac incognita, habetque illa interdum nesciens pro talibus, quæ potest hic & nunc negare esse bona; sed non format conceptum communem boni, ita ut singula bona habeantur pro cognitis: hinc potest apprehendi peccatum esse malum bono naturæ intellectualis, quam participet Petrus, Paulus &c. nihil cogitando de Deo, imò cum expedito animo negandi, quòd hoc opponatur Deo; idque quòd vel implicet Deus; vel quia putatur hæc actio non offendi. Verificativum propositionum æternæ veritatis, est Deus: hoc sensu, quia ipse solus suo modo format ab æterno suas propositiones, sed verificativum objectum est ipsa connexio terminorum, ad quam solam attendendo potest aliquis velle malum sub ratione boni.

ADDO. Posset hæc cogitari duplex notitia confusa. *Prima*, Vi cuius attingatur objectum in seipso particulariter, licet non clarè, ita ut non sit expeditus animus ad negandum objectum vi præhabiti notitiæ, si de illo objecto interrogetur: talemque notitiam confusam Dei nego in omni peccato reperiri; cum Atheus vi notitiæ, quam format de natura intellectuali sit expeditus ad negandum adhuc Deum. *Secundò*. Cogitari potest notitia confusa, quæ repræsentat rationem communem, quæ in re quidem est aliquid particulare, sed nullo modo repræsentatum; & sic in re est Deus natura intellectualis, sed Atheo nullo modo repræsentatus. Hæc talis notitia confusa reperitur in omni peccato, sed non potest tribuere rationem offensæ voluntariæ, cum talis confusio stet cum ipso Non noscere.

Idem medius terminus sic proponitur. Quando ego concipio effectum aliquem individuum concipio illum ut emanantem à sua causa, at hæc causa solus est Deus.

RESPONDETUR. Quando concipio effe-

ctum non semper concipio ut emanantem à sua causa vera & reali, qualis est Deus, sed interdum concipio ut emanantem à causa repræsentata, potest autem non præsentari Deus.

INSTAT idem 1. Pollens libertate comparat opposita bona ut opposita, devenitque ad aliqua præ eminentia bona: hoc autem bonum est Deus.

RESPONDETUR. Fieri interdum comparisonem non bonorum, quæ in re sunt, sed bonorum repræsentatorum, potest autem non repræsentari Deus.

INSTAT 2. Electio est formalissimè prælatio, prælatio pluris facit bonum prælatum præ repudiato: Ergo quod eligitur semper est maximum eligenti; fieri autem non potest ut aliquis eligat sibi maximum nisi ratio præmoneat, bonum ita eligendum, debere esse maximum: cum autem certissimum sit displicentiam, aut complacentiam divinam comitari unum oppositorum eligendorum; utrumque enim Deo placere non potest; non poterit in illo iudicio præmonente, bonum maximum esse eligendum, non fieri mentio divinæ complacentiæ.

RESPONDETUR. Ex objecto realiter loquendo verissimum est, quòd displicentia vel complacentia divina comitetur unum oppositorum eligendorum; potest tamen in objecto prout repræsentato & ratione subiecti non reluctere complacentia vel displicentia divina: Causa enim quo putetur impossibilis Deus, cogitatur impossibilis etiam ejus complacentia vel displicentia, aut nihil de illa cogitatur.

INSTAT 3. Eligere, est voluntariè sumere unam partem ut oppositam, & essentialiter incompossibile cum altera, ac proinde ut nullà potentia conjungibilem, at qui dicit nullà potentia conjungibilem, dicit neque à potentia divina conjungibilem, adeoque tunc reluctet Deus.

RESPONSUM. Tunc involvi in objecto Deum realiter spectato, sed non involvi Deum in objecto prout repræsentato.

OBJICIT 4. idem. Omni peccanti est per se notum, malitiam peccati esse simpliciter malam, id est, ab omni natura rationali odibilem, & à nulla natura rationali amabilem, nisi fortè per ignorantiam, aut impudentiam. At sub omni & nulla natura rationali Deus includitur aut excluditur. Ergo

RESPONDETUR. Deum sub omni & nulla natura rationali includi, vel excludi, realiter loquendo; sed non in ratione objecti prout repræsentati. Deinde notum est peccanti, peccatum ab omni natura rationali possibile, esse odibile; sed non à natura cæteroqui impossibile Deum. Et notum est peccanti malitiam ab omni natura rationali licet sibi incognita odibilem, sed non ab omni tanquam sibi cognita & reluctente: si autem sibi non reluctet nullo modo,

non dicitur aliquid volitum contra illam naturam, quantumvis non relucens.

OBJICITUR 5. Ex vi conclusionis sequi, infidelitatis peccatum esse minimum, siquidem non habebit rationem offensæ.

RESPONDETUR. Quando Atheus moneatur à Conscientia, ut disquirat, An sit Deus, negligitque id facere, tunc committit offensam divinam, & peccatum Theologicum ob illam relucenscentiam Dei. Caterum non habità tali pramonitione committeret nonnisi peccatum philosophicum.

DIFFICULTAS II.

an peccatum factum sine ad-vertentia ad offensam Dei, sit offensa Dei.

NEGAT Lugo, Tannerus & alii. Affirmat post Salaz & alios Oviedo contr. 2. a. n. 112. Ne longior sit Tractatio, dividenda difficultas erit.

Punctum Difficultatis 1.

Quid tenendum?

DESCENDUM. *Talem actionem non fore formaliter offensam Dei.*

DIXI formaliter. Nam materialiter indubie erit offensa Dei, cum offensa ut dictum supra pro materiali importet malitiam actionis, ad-vertentiam ad malum, dissonantiam ad naturam intellectualem, quæ omnia supponuntur in tali actione.

PROBATUR 1. Quia Actio illa & esset formaliter offensa Dei, ut supponitur; & non esset; quia si esset formaliter offensa Dei, falsificaretur hæc universalis, quæ falsificari non potest, scilicet, *nihil, vel nullum est volitum, nisi cognitum*, quod ipsum probatur. quia si illa actio esset formaliter offensa Dei, verificaretur illius contradictoria particularis, aliquid est volitum non cognitum; non esset enim cognita offensa Dei, quomodo enim cognosceretur offensa Dei sine Deo, qui supponitur incognitus; & tamen esset volita offensa Dei, quia illa actio esset formaliter offensa Dei, quæ non potest esse sine volitione.

PROBATUR 2. Pone per impossibile, nullum esse Deum, actiones malæ non essent offensæ illius; quomodo enim esset offensa Dei si non esset Deus: sicut non est occisio Petri quando non est Petrus. Ergo etiam in casu, quo non representatur Deus, nulla erit formalis offensa Dei; sicut enim suppositio illa aufert Deum, facitque ne illa actio re ipsa sit offensa Dei; ita & defectus notitiæ Dei, faciet, ne illa actio sit formaliter offensa Dei: quia in ordine ad agendum moraliter ita se habet defectus ortus ex notitia, quali in objecto esset defectus; unde æquale est nescire hanc esse alienam in ordine ad committendum formale adulterium, atque si revera, non esset aliena.

PROBATUR 3. Restaurando rationes quas sibi opposuit ex Lugone Oviedo, illasque solve conatus est.

1. RATIO. Peccatum lætale tunc datur, quando creatura amatur supra Deum; ad hoc autem non sufficit; quod homo amet aliquid quod de facto Deo displiceat, sed requiritur, quod sciat objectum amatum Deo displicere: non enim subditus plus amat esum carniæ, quam Ecclesiam; quando ignarus præcepti Ecclesiæ, comedit.

RESPONDET Oviedo. Per peccatum lætale postponi Deum creaturæ non expressè; quia hanc comparisonem non facit, sed virtualiter, quia in actu exercito amat id, quod Deo displicet, & quo à Deo avertitur; & quia contemnit legem æternam Dei contentam in rationis dictamine: ignarus autem præcepti humani, non violat illud in alio contentum.

CONTRA est. Quia hæc Ratio & Responsio non plus probat, quam quod illa actio sit materialiter offensa Dei. Tum quia. etiam virtualiter est impossibile præferre Deum creaturæ; si nulla sit notitia Dei: ad eum planè modum, quo non dicitur virtualiter facere adulterium, virtuositate sufficiente ad malitiam adulterii, si nullo modo novit alienam, non facturus fortè si nosset; sicut Atheus non peccaret fortè, si nosset Deum. Tum quia. Nego illà actione creaturam à Deo averti: Nam hic recessus deberet esse per voluntatem, & tamen ei non præluet notitia de Deo: Concedimus autem legem Dei æternam materialiter contineri in rationis dictamine; sed negamus illam contineri formaliter, præcisà notitià de Deo.

2. RATIO. Si peccatum non dicit cognitionem offensæ Dei, & tamen involvit offensam, sequitur posse hominem simul diligere Deum super omnia, & lætally peccare: ille enim qui cognoscit dissonantiam homicidii ad naturam intellectualem, & ex alio capite non cognosceret hoc Deo displicere, posset homicidium committere, in quo lætally peccaret, & Deum diligeret super omnia, quamvis eo amore non retraheretur ab homicidio, utpote quod Deo displicere ignoraret.

RESPONDETUR Oviedo. Qui diligit Deum super omnia cognoscit esse aliqua Deo opposita, quæ Deo displicent, supra quæ Deum diligit. Ergo cognoscit ea, quæ naturæ rationali opponitur, opponi Deo.

CONTRA est. Tum quia. Solemus nos amare amicum præ reliquis nostris familiaribus, nec tamen scimus quid illi displiceat, cur idem in præsentia non poterit dici, ex persuasione v. g. quod hoc malum quidem sit, sed non displiceat Deo, ut si putet aliquis nihil displicere Deo, nisi personam ejus concernat. Tum quia. Quamvis amor Dei radicaliter porrigat se ad intin-

(C)

dam

dam notitiam de oppositis Deo; non tamen hoc formaliter facit: Cur ergo antequam intimetur notitia de oppositis Deo, non poterit contingere; ut fiat actio ceteroqui dissona naturæ intellectuali. Tum quia. In nostris notitiis de Deo pedetentim procedimus: cur ergo non poterit nosci excellentia divina in creando manifestata, non attingendo sanctitatem illius detestativam peccati.

3. **RATIO.** Quæ sic proponi potest. Peccatum vel constituitur formaliter formalitate offensæ divinæ, vel non constituitur: Si primum, contra erunt adlata de mortalitate objectiva, in quibus consentit ipse Oviedo. Si autem non constituitur; ergo poterit esse peccatum sine formalitate offensæ divinæ, quia omne ens potest esse, quoties habet sua constitutiva. Rursus quamvis notitia, quod peccatum sit dissonum naturæ intellectuali, & quod sit offensæ Dei, sint notitiæ interdum identificatæ realiter, nihilominus sunt etiam separabiles: ad eum modum, quo in definitione hominis, utpote simplici qualitate, identificatur notitia animalis & rationalis; separantur tamen, si animal in Majori ponatur, & rationale in Minori. Ergo & appetentiæ illas notitias sequentes erunt separabiles, adeoque poterit esse peccatum dissonum & non appetitum cum formalitate offensæ divinæ.

RESPONDET Oviedo. Malitiam formalem constitui per oppositionem ad naturam rationalem, postquam verò jam est constitutum id, cum quo immediatè opponitur, est Actus divinæ displicentiæ; in quo, quasi activa consistit offensio.

CONTRA est. Tum quia. Licet ordinariè adveniat ratio offensæ Dei, non est tamen ratio cur advenire semper debeat: Tum quia. Si advenit formalitas offensæ, ergo totum constitutum peccati ante adventum offensæ haberi poterit, & si pro statu intentionali secundum notitiam illa duo separari possint, separari etiam poterunt pro statu intentionali secundum appetentiam. Tum quia potest esse displicentia fundata in dissonantia objecti, & non fundata in taxatione per dignitatem divinam offensam. Addo, posse tunc haberi actum displicentiæ divinæ in malitia actus præcisè, sed quæritur quo jure detestabitur illud Deus tanquam oppositum suæ dignitati, si tunc non putatur offendi illius dignitas.

OBJICITUR I. ex hac sententia sequitur, plurima homicidia, & alia mortalia esse venialia, quia fiunt cum ignorantia, aut saltem inadvertentia actuali ad Deum, & ejus legem: Sequitur item, quod ratio offensæ formalis & inobedientiæ divinæ, non sint circumstantiæ transcendentales in omni peccato mortali; cum in multis non reperirentur. Item debere explicari in Confessione, & debere interrogari

pœnitentem: an advertit ad offensam divinam, quod est contra omnium fidelium praxim.

RESPONDETUR. Peccatum illud non fore veniale philosophicum, si fiat cum advertentia, quod graviter dissonet naturæ intellectuali, eritq; mortale philosophicum, hoc est grave, sed non mortale Theologicum, h. e. auterens vitam gratiæ. Neque imaginandum est frequentem esse casum, ut aliquis Christianus advertat ad malitiam peccati; & simul non advertat ad offensam Dei: quia talis est natura specierum, ut una excitet aliam conjunctam sibi, ut scilicet omnino, cogitationum fluxu, in quibus omnibus experientiâ docemur conjunctas species ordinariè movere se simul. Cæterum in casu rarissimo si repræsentaretur malitia peccati, & non repræsentaretur advertentiâ ad actum humanum sufficienti, offensæ Dei, non contraheretur formalitas malitiæ Theologicæ propter universale principium, quia defectus advertentiæ destruit mortalitatem peccati; Ergo & destruit mortalitatem Theologicam. Unde ulterius ratio offensæ & ratio inobedientiæ, sunt rationes transcendentales non quidem peccati ut sic, sed peccati Theologici. Neque erit necesse vel interrogare, vel confiteri formalitatem offensæ; quia propter connexionem specierum illa semper relucet: & quamvis interdum actum reflexionis fundare non possit, tamen ex alio principio; nempe ex connexionem specierum: censeri debeat adfuisse.

OBJICITUR 2. Deus potest rationem petere de malis nostris operibus, & de objectis, quæ illi displicent; quia hæc ipse prohibuit, estque noster Dominus, cujus est rationem petere a servo, præcipuè, cum Deus sanctas cogitationes frequentissimè immittat.

RESPONDETUR. Concedo, quod Deus possit rationem petere etiam de talibus peccatis: sed tanquam de Philosophicis, non Theologicis, & quamvis illa prohibuerit ex objecto, quo ad rem; si tamen peccans non habeat sibi objectum illud repræsentatum, respondere poterit evacuativum illud justæ offensæ, nescio quod prohibueris. Et licet frequenter immittat sanctas cogitationes, Conclusio procedit ex suppositione negatæ hujus cogitationis; quod hoc dissonū naturæ intellectuali, sit offensæ Dei.

Sed dicendusne erit talis amittere gratiam Dei? Cum amittere gratiam Dei, sit non nisi ex offensæ Dei, sub hac formalitate non amitteret gratiam Dei, sicut nec amittitur per peccatum ex objecto mortale, ex subjecto veniale. Censeri que potest naturam præsentis gratiæ, secundum quod nobis ex doctrina Patrum innotescit compati secum mortale philosophicum.

Non videtur tamen implicare gratia ejus conditionis & naturæ, quæ etiâ peccatis Philosophicis expellatur, non quidem sub formalitate gratiæ; quia hæc non amittitur, nisi apud offensum

supponitur autem peccatum philosophicum non esse offensā. Sed amitteretur sub formalitate pulchritudinis & ornamenti, quod secum turpitudinem gravem non posset pati.

INSTABIS. Cum Deus sit auctor naturæ, adhuc in illo casu esset vindex culparum illarum, tenereturque homo pro illis satisfacere: ubi autem est satisfaciendi obligatio; est persona offensā.

RESPONDETUR. Esset tunc Deus vindex illarum culparum, sed nonnisi dissonantium naturæ intellectuali, sed non tanquam suarum formalium offensarum. Satisfactio autem illi debita cum non foret satisfactio ratione honoris læti, sed sub formalitate alia, hoc est, actionis dissonæ, fit ut non sit supponenda persona offensā. In humanis etiam Iudices vindicant scelera, neque tamen omnia scelera sunt offensā illorum.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

OBJICIUNTUR 3. Paritates aliqua.

1. PARITAS est. Si quis committeretur alienæ non putans alienam, formaliter illi posset dici offensus maritus. Ergo & in præsentem dicendum.

RESPONDETUR. Cum non proportionentur offensæ creatæ dictaminibus conscientialibus, potest aliquis alteri offendi ratione solius materialis delicti. Divinæ autem offensæ proportionantur nonnisi dictaminibus conscientialibus rigoroſeque deberet dici ille maritus inivitus, & displicens sibi in illa actione, non autem formaliter offensus; quia iste dicitur formaliter offendi, contra quem non datur exceptio, quæ est, Nescivi.

2. PARITAS. Ut actus bonus sit meritorius de condigno vitæ æternæ, non requiritur expressa relatio in Deum, sed sufficit virtualis, inclusa in tendentia ad objectum honestum: Ergo ut actus malus sit offensivus, non requiritur expressa notitia Dei v.g. offensi.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Quia nullum est prædicatum meriti formaliter quod exigit relationem ad Deum; meritum enim formaliter, est actio supernaturalis Deo placens, habens, ut alii volunt, pactum præmi. nullum autem horum prædicatorum exigit relationem ad Deum. Offensa autem formaliter habet prædicatum exigens oppositionem ad dignitatem Dei, cum non formaliter peccatum solâ malitiâ actionis: hanc enim habet etiam peccatum philosophicum. Sed requirit ut sit actio iuste aggravata à dignitate divina læsa; non potest autem iuste aggravari, si adferri possit evacuativum offensæ, Nescivi.

3. PARITAS est. Non potest existere ani-

mal sine rationali sibi identificato realiter. Ergo nec malitia gravis sine offensā Dei, quia etiam hæc sibi identificantur realiter.

RESPONDETUR. Animal potest existere simile rationali, licet non hoc ipsum. Ita similis actio mala, potest existere sine offensā Dei, licet non hæc ipsa, quæ est offensā Dei.

4. PARITAS. Non potest à parte rei existere animal solum sine differentia rationalis, vel irrationalis; Ergo neque potest existere malitia gravis sine offensā Dei.

RESPONDETUR. Cur non deberet addi, quod non posset existere sine formalitate vel peccati philosophici vel Theologici, sicut animalis est duplex differentia rationale & irrationale. Directè ad argumentum dicitur, quod existentia physica attendat ad identitatem realem; hinc quia animal est idem realiter, vel cum rationali, vel cum irrationali, non potest existere physice sine utroque. Quia autem status intentionalis, qui dividitur in intentionalem per rationem, & in intentionalem per volitionem, non atrendit ad identitatem realem, bene poterit haberi existentia intentionalis per intellectionem. intelligendo scilicet esse hoc dissonum naturæ intellectuali, & non intelligendo esse hoc contra dignitatem Dei, fit ut haberi possit etiam sequens existentia intentionalis per voluntatem, quæ scilicet velit aliquid dissonum naturæ intellectuali, non volendo derogare dignitati divinæ.

5. PARITAS. Ut quis incurrat pœnam inferni; non est necesse advertere, quod sit offensā Dei.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia ad meritum pœnæ non est necesse, pœnam esse quid volitum; jam autem offensā debet esse, si sit formalis, quid volitum.

OBJICIUNTUR 4. Homo quia rationalis est, debet non operari contra dictamen rationis; Ergo eo ipso quod operetur contra illud, peccat.

RESPONDETUR. Peccare philosophicè, sed non Theologicè, adeoque sine offensā Dei. Unde etiam consequenter dicitur, etiam veniale venialitate Theologicâ debet esse per respectum ad Deum.

OBJICIUNTUR 5. Ex vi harum responsionum, sequitur, injustitiam, & alia vitia ex suo proprio objecto non esse lætalia, sed tantum ratione circumstantiæ adjunctæ, videlicet quia Deo displicent; displicentia autem Dei, non pertinet ad injustitiam factam, v.g. homini.

RESPONDETUR. Dari peccata ex objecto lætalia, lætaliſſime gravis dissonantiæ ad naturam intellectualem, licet non lætaliſſime Theologica; quæ ipsa lætaliſſime Theologica non solam addit imputabilitatem in ordine ad punitionem à Deo infligendam, sed addit taxabilitatem per honorem divinum ex præcognitione læsum.

INSTABIS I. Adulterium v. g. antecedenter ad prohibitionem divinam jam est malum; ideo enim prohibetur; quia est malum. Ergo ante prohibitionem displicet Deo: Ergo illud committens displicet Deo.

RESPONDETUR. Committens tale adulterium sine advertentia ad offensam Dei displicet Deo displicentiā taxabili turpitudine objecti, quamvis non displicentiā taxabili dignitate offensi. Quæ duo sunt distincta; nam servo displicet facies Heri maculata, displicebitq; multo magis, si servo præmonente nolit illam lavare; neque tamen per hoc offenditur servus; offenditur autem Rex, si Regem præmonentem, ut faciem lavet aulicus, nollit audire.

INSTABIS 2. Ergo si aliquis committat mendacium jocosum, advertens illud prohibitum à Deo, magis peccaret, quam committens homicidium sine advertentia ad offensam Dei.

RESPONDERI solet I. Concedendo Totum. Hæc Responsio

NON SATISFACIT. Quia ex una parte illud veniale in ratione malitiæ, minus est præ homicidio: importat enim minorem dissonantiam; ex altera parte non habet rationem offensæ veræ & propriæ, consequenter non habet quo superet malitiam homicidii. Quod autem sit offensæ improprie, id quidem fundat superioritatem aliquam in ratione ordinis, importat enim oppositionem ad divinam, quam oppositionem, & ordinem, non dicit homicidium prædictum; tamen hic ordo præcisè non fundat absolutam & simpliciter majoritatem; quia veniale ex objecto, nunquam est aptum, ut sit offensæ gravis, quam aptitudinem dicit homicidium. Hinc taxando gravitatem ex linea & prædicamento offensæ, ipsa aptitudo homicidii, ut sit offensæ Dei, attollit gravitatem ejusdem. Et sicut absolute substantia est dignior accidente, quamvis accidens supernaturale superet ratione ordinis substantiam; ita & in præfenti idem proportionatè dicendum. Hinc

RESPONDETUR 2. Esse illam culpam majorem quoad aliquid, sed non majorem simpliciter. majorem quidem quia non committitur sine respectu ad Deum, Minorem autem, quia turpitudinem & malitiam tantam in se non habet, minor enim est malitia ob jocum, difformiter menti loqui, quam ex malitia eripere vitam.

OBJICIT Aldrete 6. Ponamus in aliquo conditionatam volitionem graviter malam, licet elicita sine advertentia ad offensam Dei, hanc v. g. Vellem annihilare Angelum, illud peccatum esset offensæ Dei & dissolutivum amicitiae divinæ. Quod ipsum probatur, quia illud peccatum mereretur annihilationem; si enim homicidium meretur penam mortis, etiam voluntas annihilandi merebitur annihilationem, si merebitur annihilationem meretur dis-

solutionem amicitiae divinæ: si enim mortale non merens annihilationem, est dissolutivum amicitiae divinæ, multo magis peccatum meritivum annihilationis erit dissolutivum istius amicitiae.

RESPONDETUR I. Etiam mortale mereri annihilationem, aliàs si Angelus offerret se ad annihilationem pro abolendo originali unius infantis, annihilareturque, posset pro illo abundè satisfacere; siquidem illa annihilatio est major præ originali. hæc Responsio.

NON SATISFACIT. Quia quidquid sit de hoc; an mortale annihilationem mereatur, de quo innuetur, ubi de pœna peccati. Ratio tamen adlata non convincit, nam æqualitas satisfactionis non est pensanda ex hoc, an possit aliquis penam pro offensâ debitam diluere, sed an possit offensam diluere; honorem ablatum offenso restituendo, commensurandoq; dignitatem personæ influentis in opera oblata dignitati offensi; quæ duo sunt distincta, appellatique hoc secundum solet, compensabilitas offensæ.

RESPONDETUR 2. Imaginabilem esse casum, quo voluntas annihilationis Angeli, non esset digna annihilatione, casu scilicet, quod esset ita præstans volens annihilare, ut respectu illius annihilationis, Angelus haberet se, atq; formica v. g. respectu nostri; videtur autem, quod si aliquis ex odio formicæ, sine advertentia ad offensam Dei veller illam annihilare, videtur inquam, quod non esset dignus annihilatione; majus enim esset damnum & major pœna, annihilatio excellentioris. Casu tamen quo daretur voluntas annihilationis parisi vel majoris creaturæ præ ea, quæ veller annihilare, & quidem sine advertentia ad offensam; illa volitio non esset dissolutiva amicitiae divinæ, licet concedatur quod mereretur annihilationem. Paritas allata, quidquid sit de Antecedente, non tenet: quia pœna annihilationis sequi potest dissonantiam ad naturam intellectualem: Jam autem dissolutio amicitiae sequitur rationem offensæ, quæ non potest esse nisi volita, adeoque cum præcognitione.

ADDO. Si comparantur inter se annihilatio & gratiæ abolitio, prior illa minor erit pœna, quia minoris boni ex ordine suo privativa: Unde rationabiliter dicimus, vellem potius annihilari, quam perdere gratiam divinam, quod rationabiliter dicere non possemus, si annihilatio esset majus malum præ amissione gratiæ. Unde amissio gratiæ fieret tunc ex accidenti, scil. quia deesset subjectum illius, utpotè annihilatum, qualis ablatio gratiæ sequeretur etiam, si Deus in recognitionem sui domini aliquem annihilaret. Quando verò objicitur Scriptura, quod non meminerit hujus advertentiæ, citi potest, quod meminerit implicitè; sicut & advertentiæ quæ est dissonantiæ ad naturam intellectualem, implicitè meminit.

DIFFI.

DIFFICULTAS III.

An sit possibilis suppositio, in qua absque advertentia ad Dei offensam commissum peccatum, sit mortale?

Affirmant aliqui Recentiores. Procedit autem Difficultas, de mortalitate Theologica dissolutiva amicitiae divinae. Formatur sic casus. Supponamus quod aliquis sit persuasus peccatum homicidii esse prohibitura à Deo, & non adulterii, sed quod hoc secundum, neque placeat, neque displiceat Deo, licet sit contra rectam rationem: sit idem persuasus, quod sit æqualis malitiae, peccare contra prohibitionem Dei, & peccare contra rectam rationem, committatque adulterium: in tali casu erit adulterium sine advertentia ad offensam divinam commissum, & tamen erit mortale.

DICENDUM est. In tali casu peccatum illud non fore mortale mortalitate Theologica.

DIXI. Mortalitate Theologica, quia habet mortalitatem philosophicam, stantem in gravitate dissonantiae ad naturam intellectualem, & stantem in sufficienti ad expellendam gratiae qualitatem, si quæ ordinis naturalis daretur.

PROBATUR I. Conclusio. Suppono; etiam per oppositos, rationem malitiae & rationem offensae esse formalitates distinctas: Nam & conceptibus distinguuntur, & non raro re. Hoc posito; sic arguitur. Ita constitutus, vel putat illud adulterium in ratione malitiae nonnisi esse æquale illi malitiae inclusæ in ratione offensae, vel etiam esse æquale in ratione offensae. Non primum, quia præcisâ malitiâ peccati, non est sufficiens ad rationem mortalis, aliàs ubicunq; reperiretur, illic jam esset mortale. Non etiam potest dici secundum; quia & fieret illud peccatum sine advertentia ad offensam Dei, ut supponitur, & non fieret sine advertentia; quia velle hoc facere quod est æquale & commensuratum offensæ divinæ, est velle facere cum advertentia ad offensam divinam: quomodo enim peccans ad illam non advertit, si comparationem ad illam facit suæ actionis, & quomodo illam non vult saltem interpretativè, & indirectè, si posita advertentiâ ad æqualitatem illius malitiae cum offensâ, adhuc illam malitiam vult.

PROBATUR 2. Tum quia. Nullus est possibilis casus secundum communia principia, in quo sit voluntarium sine advertentia: sed si daretur casus prædictus, esset voluntarium sine advertentia: quod ipsum probatur; esset enim ratio mortalis seu offensæ sine advertentia ad offensam, ut conceditur. Tum quia. peccatum illud sine advertentia prædicta factum, vel erit mortale hoc sensu nonnisi, quia auferet gratiam, vel hoc sensu, quia erit adhuc offensâ Dei, aut aliquo alio sensu. Non primo sensu; quia in penam non potest auferri gratia, nisi propter

offensam; supponitur autem illud peccatum non fore offensâ: non etiam secundo sensu; quia si illud peccatum esset sine advertentia ad offensam Dei, & tamen esset offensâ, esset sine advertentia ad seipsum. Tum quia. Ex communi doctrina, ad mortale sufficit virtuale, & indirectum voluntarium: ex quo sic arguitur, committens tale mortale, & illud faceret sine advertentia ad offensam divinam, ut supponitur, & non faceret, quia qui accedit ad alienam quamvis non sub formalitate alienæ, committit adulterium, modò noverit illam esse alienam, sufficitque ad hoc indirectum, & interpretativum voluntarium, quod quia in præsentia reperitur verè adhuc erit advertentia ad offensam. Et sic ille, qui peccatum veniale committit putans illud esse æquale mortali, committit mortale, idque cum sufficienti advertentiâ; ita putans hoc philosophicum peccatum æquale offensæ divinæ, committet illud cum sufficienti advertentia ad offensam divinam.

PROBATUR 3. Qui non discernit, an hoc sit mortale, an veniale; habet tamen voluntatem faciendi, quamvis esset mortale, committit mortale cum sufficienti advertentiâ ad mortalitatem. Ergo & qui non discernit, quod peccatum philosophicum sit offensâ Dei, advertit tamen esse æquale offensæ divinæ, habet sufficientem advertentiam ad offensam divinam.

OBJICITUR 1. Peccatum commissum æquale peccato alicui mortali, non potest esse nisi mortale, ut etiam nos assumpsimus, sed adulterium in dicto casu esset æquale peccato homicidii: Ergo esset mortale.

RESPONDETUR ex dictis intercessurum illic indirectum & interpretativum voluntarium offensæ divinæ, adeoque fore cum præluentia advertentiæ, quod tamen negat arguens; probant autem argumenta nostra. Rursus, quia argumentum supponit possibilem casum prædictum, antequam ipsum argumentum formetur, neganda est possibilitas casus prædicti propter implicantias allatas.

OBJICITUR 2. Non implicat esse volitionem sine cognitione: Ergo & mortale illud poterit esse sine advertentia.

RESPONDETUR. Saltem implicat, ut sit quid volitum peccaminosâ volitione, & tamen non præcognitum: Deus enim supplens defectum necessariæ cognitionis ad peccatum, hoc ipso esset causa specialis ad peccandum. Addo, quando dicitur quod possit esse volitio sine cognitione, hoc ita defenditur; quia scilicet determinat Deus, ad actum volitionis ponendum, non est autem imaginabile, quod Deus determinet ad habendum actum adulterii æquivalentem in ratione offensæ peccato Theologico. vel si se creatura determinet ad actum adulterii, ut determinet Deus ad æquivalentem offensæ. cum ille non advertat ad offensam.

OBJICITUR 3. Qui vult summam argenti æquivalentem auro, non hoc ipso vult aurum; Ergo & qui vult actum æquivalentem offensæ, non hoc ipso vult offensam.

RESPONDETUR. In auro duo reperiri. In primis valorem, & ita qui vult summam argenti æquivalentem valori auri, hoc ipso vult valorem auri: Deinde in auro reperitur talis conditio metalli, & tunc qui vult valorem non nisi auri, non hoc ipso vult tale metallum: non enim illius intentio ultimo terminatur ad rationem metalli. Jam autem malitia illius peccati indifferens, ut putetur, vel non putetur esse æqualis offensæ divinæ, ultimo terminat intentionem, saltem per interpretativum voluntarium, terminat inquam, intentionem ad offensam divinam, cui vult ponere æquale peccatum, si terminat intentionem ad offensam divinam, quomodo non habet advertentiam ad offensam Dei.

QUÆSTIO IV.

De Peccato ut sic in quantum est contra Legem.

SUPPONIMUS omnes, quod aliqua independentes ab eo, quod prohibeantur sint mala, prohibentur tamen, quale est homicidium; & alia sunt quæ de se non sunt mala, prohibentur tamen, & evadunt mala. *In presenti hæc tantum difficultas examinabitur, An Lex seu prohibitio faciat, ut si contraveniatur ipsi, peccetur contra virtutem, quam intendit Lex, vel imperans.* v.g. prohibet Lex comedere carnes feria quartâ: idque intentione pietatis in patriam bellis afflictam, eritne violatio illius Legis peccatum contra pietatem. Affirmat id, vel potius supponit communior sententia, Negat Arriaga d. 41. n. 35. Expendenda sunt Argumenta utriusque partis.

Argumenta negativa.

1. ARGUMENTUM Arriaga est. Malitia quæ reperitur in haustu vini ebrietatem causantis non reperitur in haustu temperato: neque enim ille ut ebrietas privatur usu rationis. Hinc qui contra mandatum superioris temperatè biberet non committeret ebrietatem; Ergo non est eadem malitia in utroque casu.

RESPONDETUR. Virtutem abstinentiæ continere in se plures actus; continet simplicem non usum v.g. vini, moderatum &c. Indubie enim virtus unaquæque potest specie etiam distinctos actus elicere. Casu ergo quo lex imperet, ne sit usus etiam temperatus vini, non ideo prohibet quasi in usu temperato eluceat malitia ebrietatis, sed quia potest disponere ad ebrietatem, vel quia abstinere ab omni vino, dicit honestatem referibilem ad eandem temperantiam, assequiturque tunc lex intentionem de prosequenda honestate, quæ est inclusa in eo,

quod est fugere dispositiones etiam ad ebrietatem, habetque tunc lex suum intentum.

2. ARGUMENTUM ejusdem. Ex opposita sententia sequi, quod comedere carnes die Veneris, non sit actus intemperantiæ sed irreligiosis: quia intentio Ecclesiæ fuit, colere hoc junio passionem Christi.

RESPONDETUR. Actum illum comestio- nis esse actum intemperantiæ; habuit autem Ecclesia pro motivo colere passionem Christi, non utcumque sed per cultum, qui fit etiam per abstinentiam; hinc peccabitur tunc contra abstinentiam.

INSTAT 1. Communis doctrina non attendit ad hæc motiva sed ad actum.

RESPONDETUR. Immediatè quidem non attendere, ultimo tamen resolutoriè attendit, considerando, cujusnam virtutis actu colit velic v.g. Passionem Christi.

INSTAT 2. Pone prohibere Ecclesiam potum vini, ne quis se inebriet, si quis se inebriaret, sine ulla prohibitione longè aliter peccaret, quàm qui cum ea prohibitione faceret haustum calicis salubrem: Ergo lex etiam si attendat ad honestatem virtutis, non tamen constituit rem præceptam in ea virtute.

RESPONDETUR. Concedo quod si quis se inebriaret, sine ulla prohibitione Ecclesiæ, minus peccaret quam se inebrians post prohibitionem Ecclesiæ, quia ipsa prohibitio Ecclesiæ adfert titulum obligativum, ne inebrieris. Concedo quod minus peccaret, qui contra prohibitionem faceret haustum salubrem, quia exemptione Legis minus prohibetur haustus salubris, quàm ebrietas, tamen etiam ita bibens secundum dicta, peccaret contra sobrietatem. Nego itaque Consequentiam.

INSTAT 3. idem. Si Lex aliqua prohiberet sub mortali in religiosa domo, aspectum per fenestras ex motivo castitatis, &c. prospiciat aliquis, sciens se neminem visurum per fenestram, Nunquidne peccabit contra virtutem castitatis?

RESPONDETUR. Directum præceptum superioris de non aspiciendo per fenestram, attendit ad circumstantiam periculi oriundi ex aspectu variorum, non autem ad prohibitionem simpliciter aspectus ex fenestra etiam iustificabilem aliquâ rationabili causâ. Hinc jam aspiciens in circumstantia, in qua novit certò v.g. per revelationem, non esse illic quemquam, non facit contra illud præceptum, adeoque non peccat contra castitatem: non enim præceptum ad eam servandam voluit prohibere etiam securum aspectum. Si autem supponatur esse prohibitus aspectus ex quacunque etiam rationabili causâ, tunc præceptum illud vel non tenebit, utpotè irrationabiliter datum; vel certe cum non intendat honestatem castitatis, sed quamcunque honestatem, aspiciere non erit contra castitatem, sed contra virtutem mor-